

KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI TASLAĞI VE ÜLKEMİZDE UYGULANABİLİRLİĞİ

Özet:

Küreselleşme olgusu ile birlikte son yıllarda finans piyasalarında yaşanan uluslararası bütünleşme, piyasa katılımcıları arasında tek bir dil kullanılmasını gerektirmiştir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (UMSK) yayınlamış olduğu Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) dünya genelinde büyük kabul görmüş olup, özellikle büyük ölçekli ve halka açık ortaklıkların bu standartları kullanması gerek ulusal gerekse uluslararası platformda özendirilmiştir. UFRS'ler özellikle büyük ve halka açık ortaklıklar için tavsiye edilirken, orijinal UFRS'lerden farklı olarak, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere (KOBİ) yönelik ayrıca bir standart setinin oluşturularak, bu işletmelerin finansal bilgilerinin hem kalitesinin artırılması hem de uluslararası ölçekte karşılaştırılabilirliğinin sağlanması da gündeme gelmiştir. Bu çalışmada, UMSK'nun üzerinde çalıştığı ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından da takip edilerek hazırlanmaya çalışılan KOBİ Finansal Raporlama Standartları Taslağı değerlendirilerek KOBİ Standart Taslağının Uluslar arası Finansal Raporlama Standartlarından (UFRS) farklılaştığı hususlar ortaya konmaya çalışılmakta ve söz konusu Standart Taslağının Türkiye'de uygulanabilirliğine ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, KOBİ Finansal Raporlama Standartları, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları

Abstract:

The international integration of financial markets with the fact of globalization, come up with the need of using a unique financial reporting language among market participants. The International Financial Reporting Standards (IFRS,) published by International Accounting Standards Board (IASB), has been world wide accepted and large scaled and publicly held companies are encouraged to use it. Whereas large scaled and publicly held companies are encouraged to use IFRSs, preparation of financial reporting standards different from original IFRSs, for Small and Medium Sized Enterprises (SMEs) has come up in order to raise the quality and provide comparability of financial information of SMEs. In this work, SMEs Financial Reporting Standard that is being prepared by IASB is analysed in the context of different aspect of so called standards from original IFRSs and their applicability in Turkey.

Key Words: SMEs, SMEs Financial Reporting Standards, International Financial Reporting Standards

I. GİRİŞ

Küreselleşmenin artan etkisi ile birlikte uluslararası finansal piyasalarda tek bir finansal raporlama dilinin kullanılması yönünde atılan adımların son yıllarda hız kazandığı görülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmaların en büyüğü hiç kuşkusuz Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından hazırlanarak dünya çapında kabul görmüş olan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'dir. Bilindiği üzere, UFRS'ler özellikle halka açık ve büyük ölçekli şirketlerin kullanımına yönelik kamunun tam ve doğru aydınlatılması ilkesi çerçevesinde, kaliteli finansal tabloların hazırlanarak sunulmasını

* Sermaye Piyasası Kurulu, Başuzman

** Sermaye Piyasası Kurulu, Uzman Yardımcısı

amaçlamaktadır. Öte yandan, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ) olarak adlandırılan görece küçük ve genel olarak halka açık olmayan veya kamusal sorumluluğu UFRS kullanması beklenen işletmelere göre nispeten çok daha az olan bu işletmelere yönelik muhasebe ve finansal raporlama standartlarının hazırlanarak, KOBİ'ler için uluslararası arenada tek bir finansal raporlama dilinin geliştirilmesi ve uygulanması ihtiyacı gündeme gelmiştir. Bu amaçla UMSK, KOBİ'ler için muhasebe ve finansal raporlama standartlarının geliştirilmesine yönelik bir proje başlatmıştır. Söz konusu proje ile ilgili olarak, Haziran 2004 tarihinde KOBİ'ler için hazırlanacak finansal raporlama standartlarının kapsam ve içeriğine ilişkin bir görüş UMSK'ca kamuoyunun görüşlerine açılmış ve dünya üzerindeki pek çok ilgi grubunun söz konusu projeye destek ve katılımının sağlanması amaçlanmıştır. Yine Nisan 2005 tarihinde ise KOBİ Standartlarında yer alacak muhasebeleştirme ve ölçme esaslarına ilişkin bir anket yapılmış ve anket sonucu alınan görüşler doğrultusunda Taslak metin üzerindeki çalışmalara hız verilmiştir. İçinde bulunduğumuz günlerde ise Taslak Metin'e son hali verilerek nihai görüşlerin alınması için kamuoyunun bilgisine sunulması beklenmektedir.

Bilindiği üzere, ülkemizde de dünya genelinde kabul gören uluslararası standart oluşturucuların hazırladığı standartların uygulanması, özellikle Avrupa Birliği'ne uyum süreci, bankacılık sektöründe Basel-II'nin uygulanmaya başlanacak olması ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda UMSK'ca yayımlanan muhasebe ve finansal raporlama standartlarının ülkemizde de uygulanmasının öngörüldüğü hususları dikkate alındığında, bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu kapsamda, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından da çalışmalarına devam edilen KOBİ Finansal Raporlama Standartları'nın ilerleyen yıllarda ülkemizdeki muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarına olan etkisi yadsınamayacak kadar büyük ve kapsamlı olacaktır. Bu çalışmada, UMSK bünyesinde çalışmaları devam eden söz konusu KOBİ Finansal Raporlama Standartları Taslağı ve bu Taslağa dayalı olarak Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından hazırlanmakta olan taslak çalışma değerlendirilerek KOBİ Standart Taslağının orijinal UFRS'den farklılaştığı hususlar ortaya konmaya çalışılmakta ve söz konusu Standart Taslağının Türkiye'de uygulanabilirliğine ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

II. KÜÇÜK ve ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER

II. 1. KOBİ TANIMI

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ)'ler için ülkemizde ve uluslararası düzeyde kabul görmüş tek bir tanım bulunmamakla birlikte, ülkemiz mevzuatında Ekim 2005'de yayımlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre "**KOBİ; 250 kişiden az yıllık çalışanı ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 25 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler**" olarak tanımlanmıştır. Yine aynı Yönetmelikte, KOBİ'ler üç alt kategoride değerlendirilmektedir. Buna göre;

- **Mikro İşletme:** 10 kişiden az yıllık çalışanı ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 1 milyon YTL'yi aşmayan çok küçük ölçekli işletmeler,
- **Küçük İşletme:** 50 kişiden az yıllık çalışanı ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 5 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler,
- **Orta Büyüklükteki İşletme:** 250 kişiden az yıllık çalışanı ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 25 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler,

olarak tanımlanmaktadır¹.

Söz konusu Yönetmelik, tüm kurum ve kuruluşlar için tek bir KOBİ tanımı getirmektedir. Bir işletmenin KOBİ olup olmadığı hususu, daha önce sadece çalışan sayısı dikkate alınarak belirlenmekteyken, söz konusu Yönetmelikle birlikte, bilanço büyüklüğü, yıllık net satış hasılatı gibi kriterler de bir işletmenin KOBİ olarak tanımlanmasında dikkate alınmaya başlanmıştır.

II. 2. KOBİ'LER İÇİN EVRENSEL BİR TANIM YAPILABİLİR Mİ?

KOBİ'ler için evrensel bir tanım yapmanın güçlüğü, ülkelerin ekonomi, sanayi ve ticaretlerinin gelişmişliğine bağlı bulunmakta; sanayileşmiş olan bir ülkedeki küçük bir işletme; satış hasılatı, aktif büyüklüğü ve çalışan personel sayısı kriterlerine göre gelişmekte olan bir ülkenin en ileri düzeyde kurumsallaşmış bir halka açık şirketinin satış hasılatı, aktif büyüklüğü ve çalışan personel sayısı itibarıyla daha yüksek değerlere sahip olabilmekte, dolayısıyla daha büyük olabilmektedir. Ülkemiz içinde dahi tek bir tanım yapmanın mümkün bulunmadığı; KOSGEB, Türkiye Halk Bankası, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Eximbank, DİE vb farklı kurumların farklı KOBİ tanımları olduklarını görmekteyiz. Ekonomik bütünleşmeler ve AB müktesebatına uyum tek bir tanıma yönelme açısından önemli bir gelişme sağlamakta, ülkemiz açısından ise TTK Tasarısı Taslağı (mad 1522 ve 1523) tek bir tanım için en üst düzeyde mevzuat imkanı yaratmaktadır.

II.3. ÜLKEMİZE İLİŞKİN BAZI KOBİ İSTATİSTİKLERİ VE KOBİ'LERİN GELENEKSEL SORUNLARI İLE ÖZELLİKLERİ

Ülkemizde KOBİ'lere ilişkin bazı istatistiki veriler aşağıda yer almaktadır:

- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2002 yılında yapılan Genel Sanayi İşyeri Sayımı (GSİS) sonuçlarına göre ülkemizde toplam 1.720.598 adet işletme olup, KOBİ'ler tüm işletmelerin %99,8'ini oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda GSİS sonuçlarına göre ülkemizde faaliyet gösteren işletmelerin çalışan sayısına göre ölçeksel dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1. İşletmelerinin Ölçeksel Dağılımı

<i>Çalışan Sayısı</i>	<i>İşletme Sayısı</i>	<i>%</i>
Sadece İşletme Sahibi	23.762	1.38
1-9	1.633.509	94.94
10-49	53.246	3.09
50-99	5.080	0.30
100-150	1.804	0.10
151-250	1.387	0.08
250-	1.810	0.11
Toplam	1.720.598	100.00

Kaynak: TÜİK, 2003

Yukarıdaki tabloya göre, sadece çalışan sayısı kriter olarak ele alındığında, ülkemizde faaliyet gösteren tüm işletmelerin % 95'inden fazlasının mikro işletme, % 3'ünün küçük işletme, %0.18'inin orta büyüklükteki işletme kapsamına girdiği görülmektedir.

¹ 18.11.2005 tarih ve 25997 sayılı R.G'de yayımlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik

Ülkemiz istihdamının yaklaşık üçte birini oluşturan imalat sanayi sektörü ele alındığında, GSİS sonuçlarına göre ülkemizde toplam 246.899 işletme mevcut olup, bu işletmelerin çalışan sayısına göre ölçeksel dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 2. İmalat Sanayi İşletmelerinin Ölçeksel Dağılımı

<i>Çalışan Sayısı</i>	<i>İşletme Sayısı</i>	<i>%</i>
Sadece İşletme Sahibi	1.509	0.61
1-9	220.030	89.12
10-49	20.325	8.24
50-99	2.453	0.99
100-150	946	0.38
151-250	719	0.29
250-	917	0.37
Toplam	246.899	100.00

Kaynak: TÜİK, 2003

Yukarıdaki tabloya göre, sadece çalışan sayısı kriter olarak ele alındığında, imalat sanayi işletmelerin %90'a yakınının mikro işletme kapsamında olduğu, yaklaşık %8'inin küçük işletme, %2'sinin orta büyüklükteki işletme kapsamına girdiği görülmektedir.

- Toplam istihdamın % 76,7'si KOBİ'lerde çalışmaktadır.
- KOBİ'lerin toplam yatırımlar içindeki payı % 38 düzeyindedir.
- Toplam katma değer % 26,5'i, toplam ihracatın ise yaklaşık % 12'si KOBİ'lerce sağlanmaktadır.²

Bu rakamlar KOBİ'lerin ülkemiz sanayi ve ticaret hayatında ne denli önemli olduklarını ortaya koymaktadır. Bu denli önem taşıyan KOBİ'lerin geleneksel bazı sorunları mevcuttur:

- **Organizasyon ve Yönetmel:** KOBİ'ler yönetimin temel işlevleri olan planlama, örgütlenme, personel yönetimi, yöneltme, koordinasyon, finansal raporlama ve bütçeleme açılarından sıkıntılar yaşamaktadırlar.
- **Pazarlama:** Çağdaş pazarlama anlayışı ve metodlarını kullanmakta ve müşteri tatmini suretiyle kar elde edilmesi sürecinde problemler yaşanabilmektedir.
- **Rekabet:** Maliyet ve kalite açısından ulusal ve uluslararası düzeydeki rekabete ayak uydurmakta güçlüklerle karşılaşabilmektedir.
- **Nitelikli Personel:** KOBİ'lerin kaynak sıkıntısı kaliteli eleman alınması ve bünyesinde uzun süreli tutabilmelerini güçleştirmektedir.
- **Finansman:** KOBİ'lerin geleneksel yabancı finansman kaynağı bankacılık kesimi olmuş, daha uygun maliyetli sermaye piyasalarından yararlanma olanakları çok sınırlı kalmıştır. Hisse senetlerinin halka arz olunması yöntemiyle sermaye piyasalarından fon toplama imkanları ve bu çerçevede KOBİ piyasaları bu sorun açısından önemli adımlar olarak görülmektedir. Ayrıca enflasyon oranının gerilemesi KOBİ'lerin tahvil ve finansman bonusu gibi borçlanma araçlarını ihraç etmeleri için uygun bir zemin yaratmaktadır.

² OECD, Small and Medium Enterprises in Turkey: Issues and Policies, Rapor, Haziran 2004

Bu sorunlarına karşın, günümüzde KOBİ'lerin bazı özelliklerine ilişkin şu tespitlerimiz bulunmaktadır.

KOBİ'ler yeniliklere açıktırlar ve girişim sermayesi açısından önemli bir alandır. Anadolu kaplanları olarak adlandırılan Gaziantep, Denizli, Kayseri ve Konya illeri başta olmak üzere Anadolu sermayesinin ülke ekonomisindeki payı artmakta ve uluslar arası pazarlara giriş başlamaktadır. Buna karşılık özellikle finansman problemleri devam etmekte ve sermaye piyasalarından yararlanma imkanları sınırlı bulunmaktadır. Ayrıca nitelikli eleman sıkıntısı sorunu yaşanmaktadır.

III. KOBİ'LER VE FİNANSAL RAPORLAMA

III. 1. KOBİ'LERİN GELENEKSEL RAPORLAMA ANLAYIŞI

KOBİ'lerde finansal raporlama (muhasabe) uygulamalarına yön veren hususlar değerlendirildiğinde, KOBİ'lerin vergi yönlü olarak devlete raporlama açısından muhasebeyi ele aldıkları görülmektedir. Özellikle küçük işletmelerde, muhasabe kayıtları sadece yasal bir yükümlülük olarak algılanabilmektedir. Buradaki muhasabe kayıtlarının, işletmenin gelecekteki özellikle finansal yapılanması için gerekli kaynakları oluşturduğu düşünülmeyebilmektedir. Muhasebe işlevlerinde bilgi işlem teknolojilerinin kullanımı Orta Büyüklükteki İşletmelerin bir kısmında kabul görmüşken; bir kısım Küçük ve Orta Ölçekli İşletme yönetimi, bu sistemleri uygulayabilecek teknik eleman eksikliği ile beraber parasal kaynak yetersizliği üzerinde durmaktadır. KOBİ'ler geleneksel muhasabe uygulamalarında teknolojik imkanlardan çok fazla yararlanamamakta, muhasabe alanında da nitelikli işgücü sorunu yaşamakta, sağlıklı bir iç kontrol sistemi ve finansal raporlama ortamı yaratmada sıkıntılar yaşamaktadırlar.³

Kredi temini için bankalara raporlama, finansal analiz ve derecelendirme (Basel II Uzlaşısı) vb konular artık KOBİ'lerin de ortakları için ve bilgi için muhasabe ve raporlama anlayışını, aynı şekilde ortaklar için ve bilgi için bağımsız denetim anlayışını benimsemelerini gerektirmektedir.

III.2. KOBİ'LER ve ULUSLAR ARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

III.2.1. Kaliteli Finansal Bilgiye Olan İhtiyaç:

KOBİ'lerin faaliyetleri esnasında yaşadıkları ve faaliyetlerine olumsuz etkisi yadsınmayacak derecede büyük olan sorunlardan bir tanesinin, yukarıda da belirtildiği üzere finansman alanında olduğu düşünülmektedir. KOBİ'lerin gerek özsermaye araçları ile gerekse yabancı kaynaklar ile finansman temininde zorluklarla karşılaştığı, finansman alanında yaşanan güçlüklerin ise topyekün işletme faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyerek, KOBİ'lerin büyüme, gelişme ve katma değer üretmede etkin olmamasına neden olduğu bilinmektedir.

KOBİ'ler sabit sermaye ve işletme sermayesi tutarlarından oluşan ilk yatırım tutarını genellikle; bireysel tasarrufları sonucunda oluşturdukları özkaynaklardan, yahut işletme sahiplerinin kişisel ilişkileri ile toplanan fonlardan karşılamaktadırlar. Dolayısıyla kuruluş aşamasında özkaynaklarının sınırlı olması nedeniyle yatırım projeleri başarılı ve karlılık oranları yüksek dahi olsa, KOBİ'lerin finans kurumlarından yabancı kaynak sağlama

³ KOSGEB, KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler

olanakları hemen hemen hiç yoktur. Çünkü finansal kurumlar genellikle bilançoları sağlam olan işletmeleri tercih etmektedirler. Böylece KOBİ'ler daha işletmenin başlangıç yıllarında özkaynak sıkıntısı ile karşı karşıya kalmaktadırlar.⁴

KOBİ'lerin toplam banka kredi hacminden aldıkları pay %5 ile sınırlı kalmaktadır. KOBİ'lerin banka kredilerinden yeterince faydalanamamalarının gerisinde işletmelerin finansal durum ve performansları ile yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyecekleri hususunun mevcut bilgilerden tespit edilememesinin ve dolayısıyla kredi maliyetlerinin ciddi ölçüde artması veya muhtemel kredilerin geri ödenebilirliğini güvenceye almak amacıyla, KOBİ'lerin faaliyetlerinden elde edecekleri getirilerinin haricinde gayrimenkul ipoteği vb. teminatların talep edilmesinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Sermaye piyasası olanaklarından yararlanan KOBİ'lerin de sayısının sınırlı olduğu bir başka gerçektir. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören şirketlerden finans dışı sektörde yer alanlar ele alındığında, toplam 234 şirket olduğu ve bunların %40'a yakınının KOBİ tanımı kapsamına girecek işletmeler olduğu anlaşılmaktadır.⁵ Yine İMKB bünyesinde bulunan ve KOBİ'lere yönelik faaliyetlerini sürdüren İkinci Ulusal Pazar ve Yeni Teknoloji Pazarlarında ise sırasıyla 15 ve 1 adet şirketin hisse senetleri işlem görmektedir.⁶ Yukarıda belirtilen GSİS sonuçlarına göre, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sayısı göz önünde bulundurulduğunda, her ne kadar KOBİ'ler, hisse senetleri işlem gören şirketler içinde oran itibarıyla önemli bir yer işgal etseler de, esasında sermaye piyasasından da ciddi olarak yararlanamadıkları anlaşılmaktadır.

KOBİ'lerin diğer finansman olanakları ise yatırım fonları, risk sermayesi yatırım ortaklarınca yapılan özsermaye yatırımları, finansal kiralama olarak sıralanabilir. Yine AB sürecinde, KOBİ'lere yönelik AB fonlarının kullanılması da gündeme gelecektir.

KOBİ'lerin fon talebini karşılaması beklenen kesimin öncelikle bu işletmelerin finansal durum ve performansları ile ilgileneceği açıktır. Gerek ulusal gerekse uluslar arası para ve sermaye piyasalarına ve diğer finansman kaynaklarına erişebilmede, güvenilir, kapsamlı, kaliteli ve benzer işletmeler arasında karşılaştırılabilirliği sağlayacak finansal bilginin KOBİ'lerce temin edilmesi bir gerekliliktir. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında, KOBİ'lerin uluslar arası kabul görmüş muhasebe ve finansal raporlama ilkeleri çerçevesinde kaliteli finansal bilgi sunmalarının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

KOBİ'lerin kaliteli finansal bilgiye olan ihtiyacının sadece finansman temininde kullanılmak üzere işletme dışına raporlama yapılması şeklinde ele almak doğru ve eksiksiz bir yaklaşım olmayacaktır. Finansal raporlamanın, işletme yönetiminde yer almayan ortakları için bilgi amaçlı ve işletme içi karar alma mekanizmasında kullanılacak faydalı bir bilgi olarak yönetime raporlama anlayışı çerçevesinde de değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

III.2.2.KOBİ'lerin Uygulayacağı Finansal Raporlama Standartları

UFRS'nin kavramsal çerçevesinde⁷, söz konusu standartların temel amacının işletme dışına raporlama olduğu belirtilerek, bu standartların kamuya karşı sorumluluğu (public accountability) olan işletmelerce uygulanması ve bu kapsamda özellikle hisse senetleri bir borsada işlem gören işletmelerin bu standartlar uyarınca finansal tablo düzenlemesi tavsiye edilmektedir. Bu itibarla, Sermaye Piyasası Kurulu 01.01.2005'ten sonraki ilk ara dönemden başlamak üzere hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerin mali tablolarının UFRS ile

⁴ ERKUMAY, M.ASLI, KOBİ'lerin Sermaye Piyasası Olanaklarından Faydalandırılması, Yeterlilik Etüdü, Sermaye Piyasası Kurulu, Ekim 2000

⁵ TSPAKB, Dünya Uygulamaları Çerçevesinde KOBİ Borsaları, Ocak 2006

⁶ <http://www.imkb.gov.tr>

⁷ IASB, International Financial Reporting Standards 2006

uyumlu Seri:XI, No:25 sayılı Tebliğ uyarınca yahut UFRS uyarınca hazırlanmasını zorunlu tutmuştur.

Öte yandan, halka açık olmayan yahut halka açık olup da kamuya karşı sorumluluğu hisse senetleri borsalarda işlem gören işletmelere görece çok daha az olan ve KOBİ tanımı kapsamında olup yine bir takım kriterler uyarınca belli bir büyüklüğün üzerinde olan işletmelerin, özellikle kamunun aydınlatılması ilkesi çerçevesinde finansal raporlama yapılmasını öngören UFRS'ye tam uyumunun, KOBİ'lerin yukarıda belirtilen organizasyonel ve teknik kaynak eksikliği ile kaliteli finansal bilgiye olan ihtiyaçları ve bu işletmelerin finansal tablolarını kullanacak kesimin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, maliyetinin faydasının üzerinde olacağı düşünülmektedir. Zira, bilindiği üzere, UFRS genel olarak işletmelerin uzun dönemli finansal durum ve performanslarına yönelik karmaşık muhasebe işlemlerini, yine daha çok büyük işletmelerce gerçekleştiren işlemlerin muhasebeleştirilmesini ve kapsamlı kamuyu aydınlatma yükümlülükleri öngörmektedir. Finansal tablo kullanıcı kesimi sınırlı olan KOBİ'lerin finansal tablolarının halka açık ortaklıklarda olduğu gibi katı bir kamunun aydınlatılması ilkesi çerçevesinde, daha üstün kaliteli finansal bilgi sunulması amacıyla düzenlenmesinin, faydasını aşan bir maliyeti de beraberinde getireceği düşünülmektedir.

KOBİ'lerin UFRS uygulamasına ilişkin olarak IASB tarafından çeşitli ülkelere uygulanmış bir anket çalışması bulunmaktadır. Uluslar arası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2002 yılında yapılan ankette, ortaya çıkan sonuç KOBİ'lerin orijinal UFRS'leri aynen uygulamamaları şeklinde olmuştur. Bu noktada, çağdaş finansal raporlama dünyasında KOBİ'ler için finansal raporlama standartları olarak, yeni bir standart oluşturmak ya da UFRS'nin bazı standartlarından KOBİ'leri muaf tutmak şeklinde iki alternatif görülmektedir. Burada tercih, yeni bir standart setinden yana olmuş ve Uluslar arası Muhasebe Standartları Kurulu bünyesinde KOBİ standart taslağı çalışmalarına başlanmıştır.

KOBİ'lere yönelik olarak UFRS'den farklı muhasebe standardı uygulamasına ülkemiz sermaye piyasalarında rastlanmaktadır. Genellikle ortak sayısı itibarıyla halka açık sayılan ancak hisse senetleri bir borsada işlem görmeyen şirketler, yukarıda borsa şirketlerinin uygulaması gereken muhasebe standartları yerine görece çok daha basit bir muhasebe standart seti olan Seri:XI, No:1 sayılı Tebliğ uyarınca finansal tablo düzenlemekte ve kamuya açıklamaktadırlar.

Bütün KOBİ'lere aynı muhasebe standardının uygulanıp uygulanamayacağı da ayrıca bir tartışma konusu olarak gündemdeki yerini işgal etmektedir. Özellikle mikro işletmeler olarak tanımlanan 10 kişiden az çalışanlı patron işletmelerde, KOBİ'lere yönelik olarak hazırlanacak bir standart setinin dahi uygulanmasının zor ve maliyetli olacağı, yine dünya genelinde bu işletmelere ilişkin genel ve tek bir standart setinin gerekli olup olmadığı da tartışma konusudur⁸. Bu aşamada, mikro ölçekli işletmeler için hazırlanacak muhasebe standartlarının konu edilmeksizin, öncelikle genel KOBİ tanımı göz önünde bulundurularak UFRS kaynaklı hazırlanacak bir setin oluşturulmasının, daha sonraki aşamalarda ise KOBİ'lerin de kendi içlerinde ayrıştırılarak her bir sınıf KOBİ'ye ilişkin uygulanacak muhasebe standartlarının belirlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, muhasebe ve finansal raporlama uygulamaları açısından KOBİ'ler 3 alt kategoride değerlendirilebilir.

- BÜYÜK KOBİLER: Halka Açık Şirketler, Borsa Şirketleri

---

⁸ IFAC, Micro-Entity Financial Reporting: Perspectives of Preparers and Users, Information Paper, December 2006.

- ORTA KOBİLER: Faaliyet Hacmi Büyük ancak Halka Açık Olmayan Şirketler
- KÜÇÜK KOBİLER: Patron İşletmeler, birkaç kişi çalışan mikro işletmeler

Kaynak: UNCTAD-ISAR (International Standards of Accounting and Reporting)

Bu çerçevede, her bir alt kategori için önerilebilecek standartlar ise şu şekilde olmaktadır:

- Büyük KOBİLER: UFRS
- Orta KOBİLER: UFRS'ye sınırlı uyum, sınırlı kamuyu aydınlatma, değerlendirme ve mali tablolara alma ilkelerine tam uyum
- Küçük KOBİLER: Temel Muhasebe İlkeleri, Tahakkuk Esası

Kaynak: UNCTAD-ISAR (International Standards of Accounting and Reporting)

III.3. KOBİ STANDARTLARI TASLAĞI İÇERİĞİ VE GENEL DEĞERLENDİRMELER

KOBİ Standartlarına ilişkin olarak standart bazında tespitlerimiz ile genel değerlendirmelerimize bu bölümde yer verilmektedir. İncelemede, IASB'nin 2 Kasım 2006'da henüz onaylanmamış ancak bilgi amaçlı olarak yayımlanmış Taslak Standartları⁹ esas alınmıştır.

Taslak'a genel olarak bakıldığında, toplam 38 bölümden oluştuğu, ele alınan konuların orijinal UFRS'ler ile çoğunlukla aynı olduğu ancak bunun yanında, konu başlığı olarak orijinal UFRS'lerde olmayan, ancak UFRS'lerin belli kısımlarında yer alan benzer konuların bir araya getirilmesi ile oluşturulan bölümlerin de hazırlandığı görülmektedir.

Taslak'ta göze çarpan bir diğer husus ise orijinal UFRS'lere doğrudan yollamalar yapılmasıdır. Bazı konularda, bütün bir standarda yollama yapılırken, bazı konularda ise sadece belli bir husus ile sınırlı olarak atıfta bulunulmakla yetinilmektedir.

Son olarak, KOBİ tanımı içinde olmayan banka ve sigortacılığa ilişkin sırasıyla IAS 30 ve UFRS 4, Taslak'ın hazırlanmasında dikkate alınmamıştır.

III.3.1. Taslak Standartların Bölüm Bazında İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

1. Bölüm: Kapsam

- Bu bölümde Taslak Standartları uygulaması öngörülen KOBİ'lerin niteliksel tanımı yapılmıştır. Buna göre bir KOBİ; kamuya karşı sorumluluğu (public accountability) olmayan veya bir başka deyişle halka kapalı olan ve işletme dışı kullanıcılara yönelik genel amaçlı finansal raporlama yapan işletmedir.

- Kamuya karşı sorumluluk kavramı, herhangi bir sınıftan finansal aracın halka arzını yapmak üzere bir sermaye piyasası otoritesi tarafından kayda alınan işletmedir. Bunun yanında, bankalar, sigorta şirketleri, aracı kurumlar, yatırım fonları da kamusal sorumluluğu olan işletme ve kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır.

⁹ <http://www.iasb.org> (IFRSs for SMEs StaffDraft 2 November 2006, Not For Comment)

- Yine bu bölümde, kamusal sorumluluğu olan bir işletmenin Taslak Standartları uygulamasına yerel düzenlemeler müsaade etse bile, söz konusu işletmenin KOBİ Standartlarını uygulamamış sayılacağı belirtilmektedir.

2. Bölüm: Kavramlar ve Genel İlkeler

- Bu bölümde, KOBİ'lerin hazırlayarak sunacakları finansal tabloların mahiyeti ile muhasebeleştirme de esas alınacak en genel kavramların tanımları yapılmaktadır.

- KOBİ finansal tablolarının aynen UFRS'de olduğu gibi işletme dışına raporlama amacıyla hazırlandığı ve bu itibarla genel amaçlı olduğu ifade edilmiştir.

- KOBİ finansal tablolarına ilişkin olarak belirlenen niteliksel özelliklerin, UFRS'den farklı olmadığı anlaşılmaktadır.

- Varlık, borç, gelir ve gider kavramlarının da UFRS ile aynı çerçevede ele alındığı anlaşılmaktadır.

3. Bölüm: Mali Tabloların Sunumuna İlişkin Genel Esaslar

- Tam set finansal tablolar IAS 1'de olduğu gibi bilanço, gelir tablosu, özsermaye değişim tablosu ve nakit akış tablosundan oluşmaktadır. Özsermaye kalemlerinde fazla değişiklik olmayan işletmeler, özsermaye değişim tablosu yerine kar dağıtımını ya da dağıtılmamış karlar tablosu başlığı altında, cari dönem karının dağıtımını gösterir bir tablo hazırlamak alternatifine sahip olacaklardır.

- Her bir mali tablonun şekline ve içeriğine ilişkin hususlar, ilerleyen bölümlerde ayrı ayrı olarak ele alınmıştır.

4. Bölüm: Bilanço

- Bu bölümde asgari bilanço kalemleri belirlenmiştir.

- IAS 1'e benzer şekilde varlık ve yükümlülüklerle ilişkin uzun/kısa vadeli ayırımına yer verilmiştir.

- Bilanço kalemlerine ilişkin dipnotların içeriği belirlenmiştir.

5. Bölüm: Gelir Tablosu

- Bu bölümde gelir tablosunun asgari kalemleri ile dipnotlarda açıklanacak hususlar belirlenmiştir. Giderlerin niteliklerine veya fonksiyonlarına göre sınıflandırılmasına ilişkin ilke ve esaslar belirlenerek konuya ilişkin örnekli açıklamalara yer verilmiştir.

6. Bölüm: Özkaynak Değişim Tablosu, Dağıtılmamış Karlar Tablosu

- Bu bölümde özkaynak değişim tablosunun asgari kalemleri ile dipnotlarında açıklanacak hususlara yer verilmektedir.

- Dağıtılmamış karlar tablosunda ise cari dönem içinde kar dağıtımını veya bir önceki dönem karının taksimi veya muhasebe politikası değişiklikleri ve hatalardan kaynaklanan düzeltmelerin dağıtılmamış kar kalemlerine (sermaye ve kar yedekleri vs.) olan etkileri yer alır.

7. Bölüm: Nakit Akış Tablosu

- Bu bölümde, IAS 7'dekine benzer şekilde nakit akışlar, esas faaliyetlerden, yatırımlardan ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlar olarak sınıflandırılmış olup, doğrudan veya dolaylı yöntemlerin herhangi biri kullanılarak nakit akış tablosunun hazırlanması ve sunumlarına ilişkin esaslara yer verilmiştir.

8. Bölüm: Finansal Tablo Dipnotları

- Bu bölümde, IAS 1 esas alınarak, finansal tablolarda yer alacak dipnotların niteliklerine asgari olarak değinilmiştir. Her bir standartta zaten var olan, kamuya açıklanacak hususların dipnotlarda ne şekilde yer alacağına dair açıklamaları içermektedir. IAS 1'in karmaşık yapısı göz önüne alındığında, söz konusu bölümün finansal tablo hazırlamakta izlenecek yol ve yöntemleri belirlemede bir kolaylık sağladığı düşünülmektedir.

KOBİ Standart Taslağı'nda, 8. Bölüm'den sonra örnek finansal tablolara ve finansal tablo hazırlama ve sunum rehberine yer verilmiştir.

9. Bölüm: Konsolide Finansal Tablolar

- Bu bölümde, KOBİ'lerin hazırlayacağı konsolide finansal tablolara ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Konsolide mali tablo hazırlanması gerekliliği ile konsolidasyon prosedürleri incelendiğinde gerek kontrol kavramının ve gerekse konsolidasyon metodlarının IAS 27'den farklılaşmadığı görülmektedir.

- Konsolide finansal tablo düzenlemekle yükümlü işletmelerin bireysel finansal tablo hazırlamaları durumunda ise, IAS 27'dekinden farklı olarak finansal araçların muhasebeleştirilmesine ilişkin ilke ve esaslara atıfta bulunulmayarak, bağlı ortaklık sermayesinde sahip olunan payların maliyetleri yahut da makul değerleri üzerinden değerlendirilmesine hükmedilmiştir. Taslağın finansal araçlara ilişkin bölümünde görüleceği üzere, esasen özsermaye araçlarının değerlendirilmesi konuya ilişkin IAS 39'dan farklı olarak daha basit esaslara bağlanmış ve Taslak'ın söz konusu bölümünde de özsermaye araçlarının maliyetleri ya da makul değerleri ile değerlendirileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda, Taslak, bireysel finansal tablo hazırlayan ana ortaklıkların orijinal UFRS'de olduğu gibi, bağlı ortaklık paylarının muhasebeleştirilmesinde farklı bir yol izlememiş ancak kendi içinde bir tutarlılık sağlamıştır.

- Taslak, orijinal UFRS'ye benzer şekilde, özel amaçlı işletmeleri de konsolidasyon kapsamına almıştır

- Yine bu bölümde, işletmelerin birleşik finansal tablo düzenlemelerine ilişkin esaslar belirlenerek söz konusu tabloların hazırlanması ve sunumuna ilişkin ek açıklamalara yer verilmiştir.

- KOBİ'lerin konsolide finansal tablo hazırlamaları hususunun IASB'ce zorunlu tutulması ve konsolide finansal tablo hazırlanmadığı sürece KOBİ Standartlarına uyumun sağlanamamasının, özellikle ülkemiz KOBİ'lerinin içinde bulunduğu zaaf ve muhasebe ile finansal raporlamaya ilişkin zayıf bilgi sistem ve altyapıları göz önünde bulundurulduğunda, olumsuz bir husus olduğu, esas olarak konsolide finansal tablo düzenlenmesi zorunluluğunun, yerel otoritelerce belirlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir¹⁰.

---

¹⁰ EUROCHAMBERS, Position Paper, 2004

10. Bölüm: Muhasebe Politikaları, Tahminler ve Hatalar

- Muhasebe politikalarının seçimi ve uygulanmasında IAS 8 ile aynı hiyerarşinin izlendiği görülmektedir. Bu hiyerarşiyi aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

Öncelikle KOBİ Standartlarının uygulanması,

KOBİ Standartlarında özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde Standarttaki genel esaslara ilişkin 2. Bölüm'e müracaat edilmesi,

Orjinal UFRS'lerin uygulanması,

UFRS'lerden başkaca genel kabul görmüş standartlara veya standart koyucuların konuya ilişkin son açıklamalarına müracaat edilmesi,

- IAS 8'de olduğu gibi muhasebe politikası değişikliklerinin geçmişe dönük olarak uygulanması esası Taslak'ta da korunmaktadır.

- Tahminlerin değiştirilmesi ve hataların düzeltilmesinde IAS 8'e doğrudan yollama yapılmıştır. Yine hataların düzeltilmesinde, mümkün olan en eski dönemden başlanmak üzere finansal tabloların düzeltilmesi öngörülmektedir.

- Muhasebe politikalarındaki değişikliğin geçmişe dönük olarak uygulanması ile hataların mümkün olan en eski dönemden itibaren düzeltilmesi hususlarının, mali tablo hazırlayıcıları için zor ve zahmetli bir çalışmayı da beraberinde getireceği açıktır.

11. Bölüm: Finansal Varlık ve Borçlar

- Finansal varlık ve borçların muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasında, herhangi bir finansal varlık veya borç ile ilgili olarak KOBİ'lerin, diledikleri takdirde konuya ilişkin IAS 39'u veya Taslak'ın bu kısmını uygulamakta serbest oldukları ifade edilmektedir. Ancak, söz konusu seçiminin bir muhasebe politikası olduğu ve bir önceki bölüm hükümlerine tabi olduğu unutulmamalıdır.

- Taslak'ın bu bölümünde, finansal araçların muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak 3 ayrı yöntem öngörülmüştür. Bunlar; efektif faiz oranı ile amorti edilmiş maliyet, bilhassa özkaynak araçları için maliyet ve uygulanabildiği durumlarda makul değer ile değerlendirme yöntemleridir.

- Makul değer ile değerlemede aktif piyasa şartı aranmış, aktif bir piyasanın bulunmadığı durumlarda değerlendirme tekniklerine başvurulması öngörülmüştür. Ancak, bir finansal varlığın aktif piyasada belirlenmiş fiyatı olmaksızın makul değerinin belirlenemeyeceği durumlarda, söz konusu varlığın maliyeti üzerinden değerlendirilmesi şarttır.

Makul değer kullanımının kapsamı orijinal IFRS'ye göre daraltılmış ve basitleştirilmiş olsa da, değerlendirme tekniklerinin öngörülmesi ve makul değer güvenilir bir şekilde belirlenip belirlenemeyeceği ve bu itibarla makul değer mi yoksa maliyet yönteminin mi kullanılacağı hususunun işletmeye bırakılması, Taslak'ın subjektifliğini artırmaktadır. Aktif bir piyasa veya diğer bir ifadesi ile bir borsaya kote olunmak şartının makul değer kullanımında yeterli olduğu, borsası olmayan finansal araçlar içinse maliyet üzerinden değerlendirme yapmanın her ne kadar katı bir kural olarak eleştirilmesi mümkün görülse de, KOBİ'lerin bu alanda yaşayacakları belirsizliği büyük ölçüde ortadan kaldıracığı düşünülmektedir.

- Maliyetleri üzerinden değerlendirilen finansal varlıklara ilişkin değer düşüklüğü testi öngörülerek değer düşüklüğünün oluşması durumunda yapılacak dipnot açıklamaları ve muhasebeleştirme ilkeleri belirlenmiştir.

- Bu bölümün orijinal IAS 39'dan farklılaşan bir hususu ise, finansal araçların sınıflandırılmasını zorunlu tutmamasıdır.

- Riskten korunma muhasebesine ilişkin ilke ve esaslara da yer verilmiş olmakla beraber, IAS 39'a nispetle bu muhasebenin kapsamının daraltıldığı ve uygulamasının basitleştirildiği görülmektedir. Örneğin, riskten korunma muhasebesinin uygulanması için tam korunma öngörülmüş, bu tip finansal araçlar da sunum için herhangi bir sınıflandırmaya tabi tutulmamıştır.

- Söz konusu bölüm, ülkemizdeki mevcut uygulamalardan farklılık arzeden hususlar taşımakta, özellikle ticari alacak ve borçların, iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden raporlanması hususu KOBİ'lerimiz için muhasebe ve finansal raporlama alanında yeni bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

12. Bölüm: Stoklar

- IAS 2'ye benzer şekilde stokların maliyet veya net gerçekleşebilir değerinden düşük olanı ile değerlendirileceği belirtilmiş, net gerçekleşebilir değere ve stokların değerinin maliyetlerinin altına düşeceği durumlara ilişkin esaslar belirlenerek değer düşüklüklerinin muhasebeleştirilmesi ele alınmıştır.

- Stok maliyetlerinin belirlenmesi ile dönüştürme ve sabit üretim giderlerinin dağıtım esaslarının IAS 2 ile aynı olduğu anlaşılmaktadır.

- Ülkemiz uygulamaları açısından önemi ise, özellikle ticaret işletmelerinde, vadeli alınan stoklardan vade ve kur farkı gibi maliyeti artırıcı unsurların ayıklanmasının öngörülmesidir.

13. Bölüm: İştirakler

- IAS 28'den farklı olarak iştiraklerin sermayesinde sahip olunan payların muhasebeleştirilmesinde üç muhasebe politikası belirlenmiş ve işletmelerin bunlardan herhangi birini kullanmaları öngörülmüştür. Söz konusu muhasebe politikaları, maliyet üzerinden değerlendirme, özkaynak metoduna göre muhasebeleştirme ve makul değerle değerlendirilmedir.

- Maliyet yönteminde, iştirak sermayesinde sahip olunan paylar maliyetlerinden varsa değer düşüklüklerinin düşülmesi suretiyle bulunan değer üzerinden finansal tablolara alınır. Ülkemizdeki uygulamaya benzer şekilde, dağıtılması kararlaştırılan temettüleri ile bedelsiz sermaye artırımından iktisap edilen paylar iştiraklere eklenebilecektir.

- Özkaynak yönteminde ise, IAS 28'in konuya ilişkin muhasebeleştirme ilke ve esasları uygulanacaktır.

- Makul değer ile değerlendirilmede ise, Taslak'ın konuya ilişkin 11. Bölümünde belirtilen değerlendirme ilke ve esasları uygulanarak, cari dönemde oluşan kar ve zararlar gelir tablosu ile ilişkilendirilecektir.

14. Bölüm: Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüsler

- Bu bölümde, IAS 31'e benzer şekilde müşterek yönetime tabi varlık, faaliyet ve teşebbüslerin her birinin tanımları yapılarak söz konusu hususların bu bölüm kapsamında olduğu belirtilmiştir.

- Müşterek yönetime tabi teşebbüslerin muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak IAS 31'den farklı olarak iştiraklere ilişkin yapılan açıklamaya benzer şekilde, dört farklı muhasebe politikasının uygulanabileceği öngörülmüştür. Bu politikalar, maliyet yöntemi, özkaynak yöntemi, oransal konsolidasyon yöntemi ve makul değer ile değerlendirme yöntemidir.

- Maliyet yönteminde, iştiraklerdekine benzer şekilde, müşterek yönetime tabi teşebbüste sahip olunan sermaye payları veya varlıkların maliyetlerinden varsa değer düşüklüğü karşılıklarının düşülmesi suretiyle muhasebeleştirme yapılmaktadır.

- Özkaynak ve oransal konsolidasyon yöntemlerinde IAS 31'de belirtilen muhasebeleştirme ilkeleri esas alınacaktır.

- Makul değer ile değerlendirme yöntemi de yukarıda iştiraklere ilişkin yapılan açıklama ile aynı doğrultudadır.

15. Bölüm: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

- Taslak, maddi varlıklardan ayrı olarak muhasebeleştirme ve finansal tablolarda sunuma ilişkin yatırım amaçlı gayrimenkul kavramını tanımlamaktadır.

- Muhasebeleştirmede IAS 40'a benzer şekilde maliyet modeli ve makul değer modeli öngörülmektedir.

- Maliyet modelinin uygulanmasında, Taslak'ın maddi varlıklara ilişkin 16. Bölüm'ünde yer verilen ilke ve esaslar uygulanacaktır.

- Makul değer modelinde ise IAS 40'a doğrudan yollama yapılmaktadır.

- KOBİ'ler için maddi varlıklardan farklı olarak yatırım amaçlı gayrimenkul sınıflandırması yapmanın fayda getirecek bir husus olup olmadığı şüphe uyandırıcıdır. Bir KOBİ'nin, yatırım amaçlı gayrimenkullerinin, faaliyet sonuçlarına ne derecede etki yaptığı ve bu varlıklara ilişkin Taslak'ta öngörülen zorunlu açıklamaların finansal tablo kullanıcılarına ne derecede fayda sağlayacağı hususunun üzerinde durulması gerekmektedir. Ancak, özellikle emlak işi ile uğraşan KOBİ'ler için makul değer modelinin kullanılması ve bu varlıklara ilişkin açıklanması gereken hususların finansal tablolarda yer almasının uygun olabileceği ve finansal bilgiyi kullanacaklara faaliyet sonuçlarına ilişkin daha gerçekçi bilgiler sunabileceği düşünülmektedir.

16. Bölüm: Maddi Duran Varlıklar

- Bu bölümde, muhasebeleştirmeye ilişkin olarak IAS 16'dan farklılaşan dikkat çekici bir hususa rastlanmamakta, ancak kamuya açıklanacak hususlarda sadeleştirmeye gidildiği görülmektedir.

- Maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesinde yeniden değerlendirme modeline yer verilerek, söz konusu muhasebe politikasının uygulanmasında IAS 16'ya yollama yapılmaktadır.

- Maddi duran varlıklarda yeniden değerlendirme modelinin uygulanması, KOBİ'ler için maliyetli olabilmektedir. Yeniden değerlendirme muhasebesi piyasaya ilişkin pek çok bilgiye ve uzun vadeli tahminlere dayanmaktadır. KOBİ'lerin bu politikayı uygulaması zor olabileceği gibi uygulamaların ne kadar güvenilir olacağı hususunun tartışmaya açık olduğu düşünülmektedir.

17. Bölüm: Maddi Olmayan Duran Varlıklar

- Maddi olmayan varlıkların muhasebeleştirilmesinde, IAS 38'e benzer bir yaklaşım kullanılmaktadır.

- Gerek iktisap edilen gerekse işletme bünyesinde oluşturulan maddi olmayan varlıkların mali tablolara alınabileceği belirtilmiştir.

- Ülkemiz uygulamalarında bilançoya alınabilen işletme bünyesinde oluşturulan markalar, kuruluş giderleri, yeniden yapılanma giderleri gibi bazı mali tablo kalemleri, varlık olarak finansal tablolara alınmayarak doğrudan giderleştirilecektir.

- İşletme birleşmeleri sonucunda ortaya çıkan maddi olmayan varlıklar şerefiyeden ayrılabilmesi ve maliyetlerinin güvenilir bir şekilde tespit edilmesi kaydıyla mali tablolara alınacaktır.

- IAS 38'den farklı olarak, geliştirme giderlerinin aktifleştirilmeyerek gider yazılmasına müsaade edilmektedir.

- Değerlemede ise hem maliyet modeli hem de makul değer modelinin kullanılabilmesi ifade edilmiştir.

- Faydalı ömre ilişkin olarak, IAS 38'dekine benzer şekilde sınırlı ve sınırsız ömür kavramları tanımlanmıştır. Maddi olmayan duran varlığın sınırsız faydalı ömre sahip olması durumunda değer düşüklüğü testine tabi tutulması gerekecektir.

- Bilindiği üzere, maddi olmayan varlıkların ölçülmesi gelecekte sağlanacak ekonomik faydalar ile varlığın faydalı ömrü boyunca gerçekleşecek ekonomik koşullara ilişkin tahminlerin yapılmasını gerektirmektedir. Özellikle makul değer modelinin kullanılmasında bu hususun daha da önem taşıyacağı açıktır.

- Faydalı ömre ilişkin olarak, KOBİ'ler için muhasebe standartlarında sınırsız faydalı ömre sahip maddi olmayan duran varlık tanımlamasının faydasını aşan bir maliyeti de beraberinde getireceği düşünülmektedir. Zira, değerlemede olduğu gibi yine pek çok bilginin değerlendirilmesini ve konuya ilişkin açıklama yapılmasını gerektiren değer düşüklüğü testinin, zor, karmaşık ve maliyetli olacağı düşünülmektedir.

18. Bölüm: İşletme Birleşmeleri ve Şerefiye

- Taslak'ın bu bölümü esasen konuya ilişkin UFRS 3 standardının bir özeti şeklinde olup, söz konusu orijinal UFRS'nin kavramsal çerçevesi bozulmamıştır. Ancak, finansal tablolarda yapılacak açıklamalarda basitleştirmeye gidildiği görülmektedir.

- Bu bölümün kapsamında bakıldığında, IFRS 3'dekine benzer şekilde ortak kontrole tabi işletmelerin yine kapsam dışında tutulduğu görülmektedir.

- UFRS 3'e benzer şekilde, iktisap maliyetinin belirlenmesinde satın alma yönteminin uygulanması, iktisap edilen işletmenin varlık ve yükümlülüklerinin iktisap tarihindeki makul değerle belirlenmesi, şerefiyenin itfa edilmeyerek değer düşüklüğü testine tabi tutulması ve negatif şerefiyenin de gelir tablosu ile ilişkilendirilmesi öngörülmektedir.

- Bu uygulamaların zorlukları da beraberinde getirmesi söz konusu olabilecektir. Özellikle makul değer uygulaması ve şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulmasının faydasını aşan bir maliyeti de beraberinde getireceği, söz konusu politikaların uygulanmasının ne derecede güvenilir olabileceğinin üzerinde durulmasının gerektiği düşünülmektedir.

- Genel olarak ise, konsolide finansal tablolara ilişkin tespitlerimize benzer şekilde, işletme birleşmelerine ilişkin muhasebe ve raporlamanın KOBİ'lerin durumu göz önünde

bulundurularak bir fayda/maliyet analizi çerçevesinde yeniden ele alınmasının da üzerinde durulabilecek bir husus olduğu düşünülmektedir.

19. Bölüm: Kiralama işlemleri

- Taslak'ta, IAS 17'ye benzer şekilde kiralama işlemlerinin finansal ve faaliyet kiralaması olarak sınıflandırıldığı ve her birine ilişkin farklı muhasebeleştirme ve değerlendirme ilkelerinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

- Finansal kiralama işlemlerinde, kiracının yapacağı muhasebe işlemlerinin IAS 17'ye göre basitleştirildiği; kiralanmış varlığın makul değerinin göz önünde bulundurulmadan sadece kiralama taksitlerinin bugünkü değerinin esas alındığı görülmektedir.

- Kiraya veren açısından ise, kiracının yapacağı muhasebe işlemlerine nispeten daha basit işlemler ve değerlendirmeler gerektiren IAS 17'deki muhasebeleştirme ilke ve esaslarının uygulanması öngörülmektedir.

- KOBİ'ler için kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde finansal ve faaliyet kiralaması ayrımı yapılmasının, finansal kiralamaya ilişkin işlemlerin karışık ve zor bir süreci gerektirmesi; ana para ödemeleri ile esas alacak tutarlarının ve faiz gider/gelirlerinin ayrıştırılması hususunun tahminlere ve incelikli analizlere dayalı olması hususları beraber değerlendirildiğinde gereksiz olduğu, bu kapsamda, bütün kiralama işlemlerinin faaliyet kiralaması şeklinde muhasebeleştirilmesinin KOBİ'ler açısından fayda/maliyet analizi çerçevesinde daha uygun olacağı düşünülmektedir.

20. Bölüm: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar

- Konuya ilişkin orjinal UFRS olan IAS 37 ile aynı çerçevede olduğu ancak, açıklama yapılması gereken hususlarda sadeleştirmeye gidildiği görülmektedir.

21. Bölüm: Özkaynaklar

- Bu bölüm, KOBİ'lere yönelik olarak şirketler muhasebesine ilişkin bir kılavuz mahiyetinde değerlendirilebilir. İşletme tarafından ihraç edilen özkaynaklara ilişkin menkul kıymetler, işletmenin kendi hisselerini iktisabı durumunda yapılacak muhasebeleştirme, bağlı ortak hisselerine ilişkin olarak yapılacak işlemler, işletmenin kendi hisselerine dayalı olarak meydana getirilen türev araçların muhasebeleştirilmesi ve sunumu bu bölümün konusunu oluşturmaktadır.

- Orijinal UFRS'lerde ayrı bir "Özkaynaklar" standardı bulunmamakla birlikte, KOBİ Taslağında, IAS 1 ile IAS 32'nin, işletmenin ihraç ettiği kendi özkaynaklarına ilişkin finansal araçları ile bunların sunumuna ilişkin ilkeler, derli toplu bir halde ayrıca bu bölümde ele alınmıştır. Bu itibarla, Taslak'ın KOBİ'lerin ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlendiği söylenebilir.

22. Bölüm: Hasılat

- Bu bölümün, IAS 18 ile aynı kapsamda olduğu görülmektedir.

- Vadeli satışların finansmana yol açması durumunda, söz konusu alacakların içsel faiz oranı belirlenerek değerlendirileceği öngörülmektedir¹¹.

¹¹ Ticari alacakların faizsiz olması ya da alacak senetlerindeki faiz oranının piyasa faiz oranlarının altında olması durumu, finansmana yol açan vadeli alım satımına örnek olarak gösterilebilir.

- Bu bölümde de uygulamayı yönlendirecek ve kolaylaştıracak bol örnek ve açıklamalara yer verildiği görülmektedir.

23. Bölüm: Devlet Teşvik ve Yardımları

- Bu bölümün konuya ilişkin orijinal UFRS olan IAS 20'den kavramsal olarak farklılaşmadığı ancak finansal tablolarda yapılacak açıklamalara ilişkin basitleştirmelere gidildiği görülmektedir.

24. Bölüm: Borçlanma Maliyetleri

- IAS 23 ile benzer muhasebeleştirme politikalarına izin verilmiştir. İşletmeler, borçlanma maliyetlerini dilerlerse gider olarak yazabildikleri gibi aktifleştirerek özellikli varlıkların maliyetine de dahil edebilmektedirler.

- Taslak uyarınca borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi, ülkemiz vergi uygulamaları uyarınca yapılan aktifleştirmeden farklı özellikler arz etmektedir. Aktifleştirilebilecek maliyet unsurları ile aktifleştirme süresinin kapsamının, orijinal UFRS'ye benzer şekilde ülkemiz uygulamalarına göre daha sınırlı tutulduğu anlaşılmaktadır. Bu kısıtlamalara, aktifleştirilecek varlıkların kapsamı ve aktifleştirmenin söz konusu varlığın kullanıma başlanmasından sonra devam edilememesi örnek olarak gösterilebilir.

25. Bölüm: Hisseye Dayalı İşlemler

- Bu bölümde, işletmelerin kendi hisselerine dayalı olarak yaptıkları ödemeler konu edilmektedir. Muhasebeleştirmeye ilişkin olarak IFRS 2'ye doğrudan yollama yapılmaktadır.

- KOBİ hisselerinin makul değerle ölçülmesi esastır.

- KOBİ'lerin hisseye dayalı ödemelere ne ölçüde ve ne sıklıkta gireceği tartışmalı bir husustur. Bunun yanında, KOBİ hisselerinin makul değerle ölçülmesi de yine zor ve güvenilir bir bilgi olmaktan uzak olacaktır.

26. Bölüm: Değer Düşüklüğü

- Bu bölümde, finansal araçlar dışındaki varlıkların değer düşüklüklerine ilişkin muhasebe ve finansal raporlama ilke ve esaslarına yer verilmektedir.

- Finansal olmayan varlıklara ilişkin olarak, her raporlama döneminde değer düşüklüğü olup olmadığının kontrolü öngörülmektedir.

- İşletme birleşmeleri sonucu ortaya çıkan şerefiyenin de değer düşüklüğü testine tabi tutulması gerekmektedir.

- Değer düşüklüğü testi, uygulaması zor ve pek çok bilginin toplanmasını, güvenilir bir şekilde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Özellikle maddi olmayan varlıklar ile şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulmaları KOBİ'ler için uygulaması zor ve karmaşık bir standart olacaktır. Şerefiyenin itfa edilmeyerek sadece değer düşüklüğü testine tabi tutulması hususunun tekrar gözden geçirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

27. Bölüm: Çalışanlara Sağlanan Faydalar

- Tanımlamaların ve kavramsal çerçevenin IAS 19'dan farklılaşmadığı görülmektedir.

-Belirli fayda planlarının (örnek: kıdem tazminatı yükümlülüğü) muhasebeleştirilmesinde aktüeryal varsayımların ve bir aktüeryal değerlendirme yönteminin kullanılması öngörülmektedir.

- Aktüeryal varsayımlar ve değerlemeler, uzun vadeye dönük tahminlerin ve subjektif değerlendirme yöntemlerinin yapılmasını gerektirmektedir. Yine konuya ilişkin orijinal UFRS’de de, çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin muhasebeleştirilmenin aktüeryal hesaplamaları gerektirdiği durumlarda, söz konusu muhasebe işlemlerinin zor ve karmaşık bir süreç olduğu ifade edilmiştir.

- Bu konuda KOBİ’ler için, çerçeve niteliğinde böyle bir standart yerine ülkemiz mevzuatına konu olan ve muhasebe uygulamalarında yer bulan kıdem tazminatı ve benzeri hususlara özgü, uygulamayı yönlendirici daha basit ve doğrudan konuya yönelik ilke ve esasların standart koyucular tarafından oluşturulmasının ve kullanımının özendirilmesinin konuya ilişkin birbirinden ciddi anlamda farklılaşması mümkün görüşlerin meydana getireceği belirsizliğin önüne geçebileceği düşünülmektedir.

28. Bölüm: Ertelenen Vergiler

- Bu bölümün kavramsal çerçevesinin ve muhasebeleştirme ilke ve esaslarının konuya ilişkin IAS 12’den farklı olmadığı gözlenmektedir.

- Bilindiği üzere, ertelenen vergilerin muhasebeleştirilmesi ülkemiz için çok yeni ve özellikle KOBİ’lerin oldukça yabancı oldukları bir husustur. Ertelenen vergi varlık ve yükümlülüklerinin belirlenmesi ciddi muhasebe bilgi sistemlerini gerektirmekte, önemli ölçüde mali ve insan kaynağının bu işe ayrılmasını gerektirebilmektedir. Bunun yanında, ertelenen vergilerin mali tablolara alınıp alınmayacağı hususu, işletme yönetiminin, işletmenin gelecek dönemlerdeki performansına ilişkin tahminlerine dayanmaktadır. Unutulmamalıdır ki, muhasebe ve finansal raporlamada tahminler çoğaldıkça bu tahminlerin gerekçeleri ve sonuçlarına ilişkin yapılması gereken açıklamaların kapsamı da o ölçüde çoğalmaktadır.

29. Bölüm: Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesi

- Doğrudan IAS 29’ a yollama yapılmaktadır.

- Bilindiği üzere, enflasyon muhasebesi ayrıca muhasebeleştirme ve değerlendirme ilkeleri öngörmemekte, sadece mevcut finansal tabloların üzerinde enflasyon düzeltmelerinin yapıldığı teknikleri içermektedir. Orijinal IAS 29’un da bu kapsamda, muhasebe tekniğine ilişkin bir standart olduğu hususu dikkate alındığında, KOBİ’ler için ayrıca bir enflasyon muhasebesi standardına gerek olmadığı bu çerçevede, IAS 29’un uygulanmasında herhangi bir sakınca bulunmadığı düşünülmektedir.

30. Bölüm: Yabancı Para İşlemlerinin Çevrilmesi

- Bu bölümün konuya ilişkin orijinal UFRS olan IAS 21’den kavramsal olarak farklılaşmadığı ancak finansal tablolarda yapılacak açıklamalara ilişkin basitleştirmelere gidildiği görülmektedir.

31. Bölüm: Bölümlere Göre Raporlama

- Taslak, KOBİ'lerin bölümlere göre raporlama yapmasını zorunlu tutmamakla beraber, dileyen işletmelerin konuya ilişkin orijinal UFRS olan IFRS 8'i uygulamalarına olanak sağlamıştır.

32. Bölüm: Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar

- Bu bölümün konuya ilişkin orijinal UFRS olan IAS 10'dan kavramsal olarak farklılaşmadığı ancak finansal tablolarda yapılacak açıklamalara ilişkin basitleştirmelere gidildiği görülmektedir.

33. Bölüm: İlişkili Taraf Açıklamaları

- Bu bölümün konuya ilişkin orijinal UFRS olan IAS 24'ten kavramsal olarak farklılaşmadığı ancak finansal tablolarda yapılacak açıklamalara ilişkin basitleştirmelere gidildiği görülmektedir.

34. Bölüm: Hisse Başına Kazanç

- Taslak, KOBİ'lerin hisse başına kazanç raporlamasını yapmasını zorunlu tutmamakla beraber, dileyen işletmelerin konuya ilişkin orijinal UFRS olan IAS 33'ü uygulamalarına olanak sağlamıştır.

35. Bölüm: Özellikli Sektörler

- Bu bölüm, tarımsal faaliyetlere ilişkin IAS 41, sigorta sözleşmelerine ilişkin UFRS 4 ve maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesine ilişkin UFRS 6'nın konsolide edilmiş hali olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Tarımsal faaliyetler ile ilgili olarak, IAS 41'e doğrudan yollama yapılmış ve tarım ürünlerinin değerlendirilmesinde IAS 41'de yer verilen makul değer modelinin uygulanması öngörülmüştür. Her ne kadar, Taslak'ta öngörülen makul değer modeli orijinal UFRS'de belirtilen modelden daha basit olsa da, tarımsal ürünlerin muhasebeleştirilmesinde öngörülen makul değer modeli, yine tahminlere dayanmaktadır.

- Maden kaynaklarına ilişkin olarak, orijinal UFRS olan UFRS 6'ya herhangi bir atıfta bulunulmamış, konunun Taslak'ta yer alan maddi varlıklara ilişkin 16. Bölüm, maddi olmayan varlıklara ilişkin 17. Bölüm ve koşullu varlık ve yükümlülükler ile karşılıklara ilişkin 20. Bölüm hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği öngörülerek, maden işleri ile uğraşan KOBİ'lere ilişkin farklı bir standart getirilmemiştir.

- Sigorta sözleşmeleri ile ilgili olarak, Taslak'ın 1. Bölüm'ünde belirtildiği üzere Taslak esasen kamusal yükümlülükleri olmayan ve halka kapalı işletmelerin finansal tablolarının düzenlenmesini hedef aldığından, sigorta sektöründe faaliyet gösteren işletmeler Taslak kapsamında alınmamıştır.

36. Bölüm: Satış Amaçlı Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler

- Bu bölümün orijinal UFRS olan UFRS 5'ten kavramsal olarak farklılaşmadığı ancak, finansal tablolarda yapılacak açıklamalara ilişkin basitleştirmelere gidildiği görülmektedir.

- Ülkemiz uygulamaları açısından önemi, Taslak uyarınca bu bölüm kapsamında sınıflandırılan varlıklara ilişkin amortisman ve itfa paylarının ayrılmayacak olmasıdır.

37. Bölüm: Ara Dönem Finansal Tablolar

- Taslak, KOBİ'lerin, orijinal UFRS olan IAS 34'e benzer şekilde ara dönem finansal tablo hazırlamasını zorunlu tutmamakla beraber, ara dönem finansal tablo hazırlayacak işletmelerin IAS 34'ü uygulamasını öngörmektedir.

38. Bölüm: İlk Uygulama

- Bu bölümde, işletmelerin bir önceki genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden KOBİ Standart Taslak'ını ilk uygulamalarına ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

- Bu bölümün kapsamı, hem herhangi bir muhasebe standart setinden vazgeçilerek Taslak'ın uygulanması hem de orijinal UFRS'leri uygulayan işletmelerin KOBİ Standartlarını uygulamasını içermektedir.

- Bütün düzeltmeler birikmiş karlarla ilişkilendirilecektir.

-UFRS 1'e benzer şekilde ilk uygulamada bazı muafiyetlerin yer aldığı görülmektedir.

- İlk uygulamada ortaya çıkacak bazı zorluklarla ilgili olarak esnek bir yaklaşım getirilmiştir. Bu itibarla, işletmelerin bir önceki standart setinden Taslak Standartlarını uygulanmasına geçişinin kolaylaştırılmasının amaçlandığı düşünülmektedir.

III.2.Genel Değerlendirme:

Taslak, KOBİ'ler için tek bir muhasebe standardı seti, uluslar arası arenada tek bir dil getirmektedir.

Taslak UMS/UFRS'nin sadece bir özeti değildir. Zira, UFRS'de olmayan standartlar vardır. Özkaynaklar bölümü buna örnek olarak gösterilebilir. Söz konusu standart orijinal UFRS'lerden farklı konuları kapsamına dahil etmiş değildir. Ancak, UFRS'de yer alan farklı standartların benzer konulara ilişkin kısımları bir araya getirilerek standartların anlaşılabilirliğini kolaylaştıracak bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu itibarla Taslak, çağdaş finansal raporlamayla ilk defa tanışan ve uluslararası finansal raporlamanın temel esaslarından çoğunlukla habersiz bulunan KOBİ'ler için kaliteli finansal bilginin hazırlanarak sunulmasında bir rehber özelliğindedir.

Aynı ebatlarla, UFRS yaklaşık 2400, KOBİ Taslağı ise yaklaşık 200 sayfadır. UFRS KOBİ Taslağına göre 12 kat daha hacimlidir.

Finansal tablolarda açıklanacak bilgilere ilişkin olarak orijinal UFRS'lerle, Taslak karşılaştırıldığında, Taslak'ın çok daha az hususta dipnot açıklaması yapılmasını zorunlu tuttuğu anlaşılmaktadır. KOBİ'lerin hisselerinin halka açık şirketlere göre daha az sıklıkla el değiştirmesi, hisselerin mevcut ortaklar dışındaki kişilere (potansiyel ortaklar) geçme oranının düşüklüğü dikkate alındığında kamuyu aydınlatma, tam açıklama ve dipnotlara ilişkin düzenlemelerin daha sınırlı olması "Fayda-Maliyet Analizi" bakış açısıyla gerekli görülmektedir.

Muhasebe politikalarına ilişkin olarak, Taslak'ta pek çok basitleştirmeye gidildiği söylenebilir. Finansal araçlar, riskten korunma muhasebesi, iştirakler ve müşterek yönetime tabi teşebbüslerin muhasebeleştirilmesi ve sunumu ile ilk uygulama dönemlerinde uygulanan muhasebe politikaları ve muafiyetleri, orijinal UFRS'lere göre nispeten daha kolay ve anlaşılabilir nitelikte hazırlanmıştır.

Her ne kadar, Taslak, UFRS'ye göre daha az karmaşık ve daha kolay finansal tablo hazırlanmasına olanak sağlayan bir yapıda olsa da, fayda-maliyet analizi çerçevesinde

işletmenin ekonomik gerçeğinin eksiksiz gösterilmesi esastır. Bu çerçevede, Taslak Standartların, KOBİ'lerin finansal raporlama gereksinimleri dikkate alınarak hazırlandığı söylenebilir (Basel II Uzlaşısı, Bankaların talepleri ve Derecelendirme). KOBİ'lerde kurumsal yönetim ilkelerinin bir gereği olarak Basel II uzlaşısı sonrası, uluslar arası standartta, şeffaf mali tabloların hazırlanması esastır.

Taslak, KOBİ'lerin finansal raporlama anlayışına uygun olarak kısa dönem nakit akışına yönelmiştir. Ancak, tahminlere ve uzun vadeli değerlendirme yöntemlerine dayanan kimi kısımların, Taslak'ı bu amacından uzaklaştırdığı düşünülmektedir.

Taslak, UFRS'lere doğrudan yollamalar yapmakta, bazı standartlarda bu yollamalar standardın tamamına yönelik dahi olabilmektedir. Standardın bütününe yollama yapılan durumlar; enflasyon muhasebesi, bölümlere göre raporlama, ara dönem finansal raporlar ve hisse başına kazançlara ilişkin muhasebe standartları olduğu görülmektedir. Enflasyon muhasebesi, her dönem uygulaması bulunmayan, genellikle olağanüstü durumlar olarak nitelenen yüksek enflasyon dönemlerinde söz konusu olan bir uygulama olup, esasında özellikli ve farklı bir muhasebeleştirme ve raporlama ilkesi getirmemekte sadece mevcut finansal raporların enflasyona göre düzeltilmesine ilişkin tekniklere yer vermektedir. Diğer konularda ise KOBİ'ler muaf tutulmuş olup dileyen işletmelerin birer muhasebe politikası olarak söz konusu hususlarda raporlama yapmayı seçmeleri durumunda konuya ilişkin orijinal UFRS'leri uygulaması gerektiği belirtilmiştir. Anılan standartların zaten KOBİ'lerin muhasebe uygulamalarında çokça bir yeri olmadığı, bu kapsamda, KOBİ'lerin bunlardan muaf tutulmasının makul olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan, orijinal UFRS'lerin belli bölümlerine yapılan atıflar ele alındığında, bu atıfların daha çok karmaşık ve zor muhasebe işlemleri ile ayrıntılı açıklamalar gerektiren, makul değer hesaplaması, kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi gibi durumlarda zorunlu olarak uygulandığı görülmektedir. Söz konusu husus, KOBİ'ler için hazırlanan muhasebe standartlarındaki basitleştirme ve sadeleştirme anlayışının önüne geçmekte, Taslak Standartları UFRS'ler ile bir bütün olarak değerlendirmek durumunda bırakmakta, Taslak'ın kendi başına bir standart seti olarak yeterli olmadığı düşüncesine yol açmaktadır. Sonuç olarak, KOBİ Muhasebe Standartlarının UFRS ile aynı kavramsal anlayışı paylaşması, bir KOBİ için ileriki dönemlerde UFRS'ye tam uyumu kolaylaştırması bakımından uygun olsa da, UFRS'den bağımsız ve kendi içinde tutarlı olmasının uygulamada rahatlığı sağlayacağı düşünülmektedir.

Taslak, KOBİ'lerin konsolide finansal tablo hazırlamasını öngörmektedir. Bilindiği üzere, konsolide finansal tablo hazırlanması da yetkin muhasebe bilgi sistemlerine ve donanımlı insan kaynağına ihtiyaç duymaktadır. Bunun yanında, KOBİ'lerin konsolide finansal tablo hazırlanması zorunluluğuna daha çok düzenleyici otoriteler tarafından karar verilmesinin ancak Taslak'ta konsolide finansal tablolara ilişkin bölümlerin, bu uygulamayı yönlendirecek kılavuz niteliğinde korunmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Taslak'ta, muhasebe politika değişikliklerinin geçmişe dönük olarak uygulanması ve hataların ortaya çıktıkları dönemden bu yana her bir finansal raporda düzeltilmesi gerekliliği, maddi ve maddi olmayan varlıkların yeniden değerlemesine izin verilmesi, maddi olmayan varlıklarda sınırsız faydalı ömrün tanımlanması ve yine bu varlıklara ilişkin değer düşüklüğü testinin öngörülmesi, yatırım amaçlı gayrimenkul sınıflandırılmasının yapılması, şerhliyenin itfa edilmeyerek değer düşüklüğü testine tabi tutulması, kiralama işlemlerinin faaliyet ve finansal kiralama olarak ayırma tabi tutulması ve finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde tahminlere dayanılması, çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin bölümde aktüeryal varsayımların kullanılmasının öngörülmesi, KOBİ'lere ilişkin olarak hisseye dayalı işlemlerin muhasebeleştirilmesinde orijinal UFRS'deki zor ve karmaşık işlemlerin benzerinin öngörülmesi, ertelenen vergi varlık ve yükümlülüklerinin mali tablolara alınmasının zorunlu tutulması ve nihayet makul değer hesaplamaları ile işletme birleşmeleri

ve konsolide mali tablo hazırlama zorunluluğu hususlarının yeniden ele alınarak KOBİ finansal raporlamasının fayda/maliyeti analizi çerçevesinde gözden geçirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. KOBİ'ler için karmaşık işlemlere uygulanabilen detaylı bir muhasebe standardı setine ihtiyaç duyulmamakta, KOBİ standardının daha az karmaşık işlemlere uygulanabilen, uygulanması ve finansal tabloların hazırlanması aşamasında daha az maliyetli bir sete ihtiyaç bulunmaktadır. Bir standartta yer alan muhasebeleştirme ve ölçme ilkelerinin teorik anlamda öğrenilmesi veya anlaşılması ile standardın uygulanabilmesinin birbirinden farklı hususlar olduğu düşünülmektedir. Bir işletmenin herhangi bir standardı uygulaması, standardın uygulanabilmesi için gerekli olan bilginin toplanması, sınıflandırılması ve analizini gerçekleştirebilecek bilgi sistemlerinin mevcut olması ile mümkün olabilecektir. Bu itibarla, KOBİ'lerin kapsamlı ve karmaşık muhasebe standartlarını uygulamaya zorlanması, bu işletmelere ciddi maliyetler getirebilecek, ya da standartlar eksik uygulanacak veya hiç uygulanamayacak; bu durumda ise standartların öngördükleri yerine getirilemediğinden finansal tablolarda yer alan bilginin güvenilirliği tartışma konusu olabilecektir.

KOBİ Standart Taslak'ında çok fazla muhasebe politikasının seçimlik olarak uygulanabileceği anlaşılmaktadır. Söz konusu hususun, hem finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini hem de bazı muhasebe politikalarının işletme yönetiminin öngörülerini gerektirdiğinden güvenilirliğini zedeleyeceği düşünülmektedir. UFRS'nin benimsediği katı İLKE BAZLI standartların, ilke bazlı temel yaklaşımı sürdürülerek bir ölçüde yumuşatılarak KURAL BAZLI yaklaşıma dönüştürülmesi de tartışılması gereken bir konu olarak görülmektedir. Zira, KOBİ'ler ilke bazlı yaklaşımın subjektifliğini ne ölçüde kaldırabilecek ve uygulayabileceklerdir ?

Son olarak, Taslak Standartlar, işletme birleşmeleri, konsolidasyon, ertelenen vergi ve değerlendirme konularında ülkemizde özellikle vergi yasaları çerçevesinde şekillenen mevcut muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarından farklı uygulamalar öngörmektedir. Bu kapsamda, KOBİ Standartlarının uygulanmaya başlaması ile birlikte, muhasebe ve finansal raporlama alanında ciddi bir anlayış ve bakış değişiminin gerçekleşmesinin zaruri olduğu düşünülmektedir.

III. 4. KOBİ STANDART SETİ VE MAKUL DEĞER (GERÇEĞE UYGUN DEĞER)

KOBİ Standart Taslağı incelendiğinde, finansal araçlar, maddi ve maddi olmayan duran varlıklar gibi Taslak'ta yer alan bölümler ile doğrudan UFRS'ye atıfta bulunan bölümlerde makul değer uygulamasına yer verildiği görülmektedir.

Gerçeğe Uygun Değer bilgisi hazırlayıcısı için çok maliyetli bir bilgidir. Tahmine dayalı analizler içerir, güvenilirlik riski yüksektir. Bağımsız 3. kişi değerlendirmelerine başvurmak oldukça maliyetlidir. Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi KOBİ'ler için standart setinin karmaşıklığını artırmaktadır. Uzmanlık ihtiyacı ortaya çıkmakta ve maliyetler oldukça yükselmektedir. KOBİ standardında Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi, "*Fayda-Maliyet*" yaklaşımında faydasına göre daha maliyetli görülmektedir.

III.5. KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI İLGİ GRUPLARI

KOBİ Standartlarından faydalanması muhtemel KOBİ'ler dışındaki kurum ve kuruluşlar ile konuya bakış açıları aşağıda yer almaktadır:

- **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı-KOSGEB-TOBB** - KOBİ'lerin gelişmesi ve finansal raporlama sorunlarının giderilmesi ve bu çerçevede hisse senetlerinin işlem göreceği İMKB dışında ayrı bir "Gelişen İşletmeler Piyasası" kurulmasına yönelik girişimler açısından da Standart taslağı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB ve TOBB'u ilgi grubu haline getirmektedir.
- **Maliye Bakanlığı**-Vergi Yasaları açısından, vergilenebilir gelirin hesabında dikkate alınacak mali tabloların belirlenmesi noktasında Standart Taslağı Maliye Bakanlığının da gündemine girmiş olacaktır.
- **BDDK**- Bankaların kredi taleplerini değerlendirirken Basel II uzlaşısı kapsamında bir derecelendirmeye tabi tutulmaları ve bu faaliyet için standartlara uygun mali tablo gerekliliği bankacılık otoritesi BDDK'yi da bu açıdan önemli bir ilgi grubu haline getirmektedir.
- **SPK**- SPK borsa şirketleri ve aracı kurumlar tarafından yayımlanan mali tabloların Seri: XI, No:25 sayılı UFRS'ye uyumlu Tebliği ya da orijinal UFRS'lerin uygulanması alternatifini getirmiş, ancak borsa dışı diğer halka açık şirketlerin mali tablolarının Seri XI, No:1 sayılı Tebliğ ile düzenlenmesi uygulamasına ise devam edilmiştir. Borsa dışı halka açık şirketlerin bazılarının KOBİ olabilecekleri ve bunlar için orijinal UFRS uygulamasının güçlükleri değerlendirildiğinde, KOBİ Finansal Raporlama Standart Taslağı bu şirketler için uygulanabilecek alternatif bir set haline gelebilecektir. Ayrıca, KOBİ hisse senetlerinin işlem göreceği İMKB dışında ayrı bir "Gelişen İşletmeler Piyasası" kurulmasına yönelik girişimler açısından da Standart taslağı SPK'yi önemli bir ilgi grubu yapmaktadır.
- **TÜRMOB**- Hiç şüphesiz, Standardın yayımlanmasından sonra bu standartların uygulanması, benimsenmesi, bu standartlara uygun hazırlanmış mali tabloların denetimi açısından en önemli görevlerden birisi meslek mensuplarına ait olacaktır.
- **TMSK**- Tüm standart koyucular gibi TMSK'da KOBİ Taslağı ile ilgili IASB'yi yakından takip etmektedir. Ayrıca, sıklıkla yapılan standart değişikliklerinin en yüksek kalitede ve zamanında mevzuata intikal ettirilmesi büyük önem taşımaktadır.

III.6. KOBİ STANDART TASLAĞINA İLİŞKİN ÖNERİ VE BEKLENTİLER İLE DEĞERLENDİRMELER

Gelecek dönemlerde KOBİ Taslağının hayata geçirilmesi ve sonrasında uygulanmasına yönelik öneri ve değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

- KOBİ muhasebe uygulamaları hakkında AB müktesebatı ve benimsenen yaklaşımın izlenmesinin devam edilmesi önem taşımaktadır.
- Standartların yayımlanması sonrası uygulama zorunluluğu ve esasları için TTK Tasarısı Taslağı bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.
- Her bir KOBİ türünün (mikro işletme, küçük işletme, orta büyüklükteki işletme) ihtiyacına uygun farklı muhasebe uygulamalarının tartışılmasının vaktinin geldiği düşünülmektedir.
- KOBİ standardının kayıt dışı işlemlerin kayıt içine alınmasına yönelik mücadelede ilgili otoritelere katkısı beklenmekte olup, bu çerçevede KOBİ'lerde iyi kurumsal yönetim uygulamalarına doğru bir adım da atılmış olacaktır.

- Taslak fayda/maliyet analizi çerçevesinde hazırlanmış ve bu çerçevede KOBİ'lerin ekonomik gerçeklerini ortaya koyacak bir set düşünülmüştür. Bu yaklaşımın, kaynak sıkıntısı yaşayan KOBİ'ler için sürekli olarak korunmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, Taslak metinde yine fayda/maliyet analizi çerçevesinde daha fazla basitleştirmeye ve belli muhasebe politikalarının uygulanmasında muafiyete gidilebileceği düşünülmektedir.
- “Taslak, sadece UFRS'in bir özetidir” cümlesiyle basitleştirilemez. Nitekim taslak UFRS'in kapsamadığı KOBİ'lere ilişkin ilave bazı düzenlemeleri de kapsamaktadır. Bu uygulama, KOBİ'lerin finansal raporlama ihtiyaçlarının dikkate alındığının bir başka göstergesi olmaktadır.
- “Makul Değer (Gerçeğe Uygun Değer) Muhasebesi”nin KOBİ'ler için maliyeti faydasından daha fazladır. Bu çerçevede, taslağın gözden geçirilmesinde fayda görülmektedir.
- KOBİ Taslağında kamuyu aydınlatmaya yönelik finansal tablo ve dipnotlarının daha sınırlı olması uygun bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Taslak, teorik olarak yaklaşık açıklanabilir 400 adet finansal tablo dipnotu içerirken, bu rakam UFRS'de 5000'in üzerine çıkabilmektedir. Bu yaklaşım, yine “Fayda-Maliyet” değerlendirmesine göre anlamlı görülmektedir.
- Karşılaştırılabilirliği üst düzeyde sağlayacak, daha sınırlı muhasebe politikaları seçenekleri KOBİ'ler için finansal raporlama kalitesine olumlu katkıda bulunacaktır.
- Taslağın yayımlanıp, uygulamasında Kuruluşlar arası işbirliği önem taşımaktadır. TMSK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB, Maliye Bakanlığı, SPK, BDDK, TÜRMOB arasında bir eşgüdüm sağlanmalıdır.
- Muhasebe meslek mensupları, mali tablo düzenleyicileri ve bağımsız denetçilere yönelik olarak “SÜREKLİ EĞİTİM” kapsamında üniversitelerimizce bir eğitim seferberliği başlatılmalıdır.
- Üniversitelerdeki muhasebe müfredatı bu taslak çerçevesinde yeniden gözden geçirilmelidir. Yeni akademik çalışmalar için önemli bir malzeme üretilmiş olmaktadır.
- TMSK tarafından standart değişikliklerinin gecikilmeden mevzuata yansıtılması esas olacaktır. Ancak, Avrupa Finansal Raporlama İstişare Grubu'nun (EFRAG) son raporuna göre, KOBİ standartlarının daha istikrarlı olması ve sürekli olarak değişmemesi uygulayıcıların özellikleri dikkate alınarak gerekli görülmektedir.

IV. SONUÇ

Taslak, TMS/TFRS'ler ile aynı muhasebe kavram ve terimlerini taşımasını teminen TMSK nezdinde bir çalışma komisyonunca değerlendirilmektedir. Ülkemiz KOBİ'lerinin özellikleri de dikkate alınarak yürütülecek çalışma sonrasında ortaya çıkacak Taslağın, KOBİ türleri dikkate alınarak uygulama esaslarının belirlenmesi ise bir sonraki aşamayı oluşturacaktır. Uygulama esaslarına ilişkin yasal düzenleme için gündemde bulunan Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Taslağı iyi bir fırsat olarak görülmektedir.

KOBİ'lerin gerek ulusal gerekse uluslar arası piyasalardan kaynak ihtiyaçlarının temini ile işletme yönetimine ilişkin karar alma süreçlerinde faydalı

bilgilerin üretilmesine kılavuzluk etmesi beklenen Standartlar, genel itibariyle KOBİ'lerin özellikleri ve ihtiyaçları ile KOBİ finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlenmekle birlikte, söz konusu Standart Taslağında, muhasebeleştirme ve finansal raporlamaya ilişkin olarak daha fazla sadeleştirme ve basitleştirmeye gidilebileceği; bu kapsamda, uzun vadeli tahminleri, karmaşık işlem ve olayları, karmaşık muhasebe uygulamalarını gerektirmeyen, muhasebe politikalarının seçimi ve uygulanmasında daha az seçenek sunarak orijinal UFRS'lerin katı ilke bazlı yaklaşımı yerine bir anlamda kural bazlı bir yaklaşımı benimseyen ve bu sayede, KOBİ finansal tabloları arasında karşılaştırılabilirliği zaafa uğratmayarak aynı zamanda orijinal UFRS'lerin subjektifliğini KOBİ finansal raporlama alanına taşımayan bir Standart setinin fayda/maliyet analizi çerçevesinde daha uygun olacağı düşünülmektedir. Yine, Taslak Standartların, işletme birleşmeleri, konsolidasyon, ertelenen vergi ve değerlendirme konularında ülkemizde özellikle vergi yasaları çerçevesinde şekillenen mevcut muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarından farklı uygulamalar öngörmekte olduğu hususu dikkate alındığında, muhasebe ve finansal raporlama alanında ciddi bir yaklaşım değişikliğine ihtiyaç olduğu şüphe götürmemektedir.

Ülkemizdeki işletmelerin %99'undan fazlasının uygulayacağı bir standart seti olması nedeniyle standardın kalite düzeyi, anlaşılabilirliği ve KOBİ'lerce rahatlıkla uygulanabilirliğinin büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Beklenen kalite üretildiği takdirde, yeni finansal raporlama dünyasına daha fazla eğitim ve destek ile KOBİ'lerin zamanla uyum sağlayacaklarına şüphemiz yoktur. Bu aşamada, standartların uygulanması, KOBİ'lerce benimsenmesi ve eğitim açısından meslek mensuplarına önemli görevler düşmektedir.

Kaynakça:

- 18.11.2005 tarih ve 25997 sayılı R.G’de yayımlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik
- Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Bülten, Sayı.16, Eylül- Ekim 2006.
- Devlet Planlama Teşkilatı, Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) KOBİ Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2006
- ERKUMAY, M.ASLI, KOBİ’lerin Sermaye Piyasası Olanaklarından Faydalandırılması, Yeterlilik Etüdü, Sermaye Piyasası Kurulu, Ekim 2000
- EUROCHAMBERS, Position Paper 2004
- IFAC, Micro-Entity Financial Reporting: Perspectives of Preparers and Users, Information Paper, December 2006.
- IASB, International Financial Reporting Standards 2006
- KOSGEB, KOBİ’lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler
- OECD, Small and Medium Enterprises in Turkey: Issues and Policies, Rapor, Haziran 2004
- SAYAR, A.R.ZAFER, “Sermaye Piyasalarında Kamuyu Aydınlatma ve Muhasebe Standartlarıyla Olan İlişkisi- Türkiye’de Muhasebe Standartları Alanında Yaşanan Gelişmeler”, Mali Pusula Dergisi, Sayı:8, Haziran 2006.
- SAYAR, A.R.ZAFER, “Uluslar arası Finansal Raporlama Standartlarına Genel Bir Bakış: Standartların Gruplandırılması”, Yaklaşım Dergisi, Sayı:155, Şubat 2006.
- SAYAR, A.R.ZAFER, “Oluşturulmakta Olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu’nun İşığı Altında Türkiye’de Muhasebe Standartlarının Mevcut Durumu ve Kamuyu Aydınlatma”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Ekim 2002.
- TSPAKB, Dünya Uygulamaları Çerçevesinde KOBİ Borsaları, Ocak 2006
- UNCTAD, International Accounting and Reporting Issues, 2002 Review, United Nations, 2004.
- ÜSTÜNDAĞ, SAİM, Global Finansal Raporlama Hayal Mi?, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, 2006

İnternet Kaynakları:

- <http://www.tuik.gov.tr> (Genel Sanayi İşyeri Sayımı,TUİK, 2003)
- <http://www.iasb.org> (IFRSs for SMEs StaffDraft 2 November 2006, Not For Comment)
- <http://www.imkb.gov.tr>